

Akademik Metinler Üzerine / Editöre Mektup
(Sayfa 125-127)

Doç. Dr. Zafer KALFA

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
buhranbey@gmail.com
0000-0002-8234-3394

Sayın Doç. Dr. **Şahin ÇETİNKAYA** / Editör

Akademik yayınlar bahsinde kafamı uzun süredir meşgul eden bir vakıdan söz etmeme izin veriniz. Öyle umuyorum ki fikirlerimi paylaşmam için sağlayacağınız fırsat, pek çok meslektaşımı da memnun edecektir. Talebimi makul karşılayacağımıza inanıyor, şimdiden şükranlarımı sunuyorum.

Kıymetli hocam;

Akademik yayın ile örneğin bir deneme veya fıkra arasındaki farklar konusunda sanırım her birimiz hemfikirizdir ve elbette bir akademik metindeki yazım üslubu ile diğerlerinin aynı olmayacağını biliriz. Akademik bir makalede öne sürülen ya da savunulan bir iddia kadar bu iddiayı okuyucuya kabul ettirebilecek bir takım dayanaklar da bulunmalı ki bu dayanakların tahminlerden / zanlardan bağımsız olarak elde edilmesi de bir o kadar önemli.

Öte yandan, son zamanlarda karşılaşılan bazı hakem değerlendirmelerinde, makalenin bu vasıflarına bakılmaksızın, üslup üzerinde ısrarla durulduğu ve akademiye özgü olduğu iddia edilen bir dilin / yazım tarzının yazarlara adeta dayatıldığı fark ediliyor. Derginize gönderdiğim (ve geri çektiğim) makalem üzerinde yapılmak istenen düzeltmeler bu konuda bir hayli ileri gidildiğini gösterdi bana. O kadar ki, “gösterdi bana” yerine “bana göstermiştir” yazmak zorunda olduğum hissine kapılıyorum. Örneğin neden “aynı zamanda” yerine “diğer yandan” yazmak zorunda olduğumu bilmiyorum. “olduğunu söylemek kesinlikle mübalağa değildir” ifadem neden “olduğu söylenebilir” şeklinde değiştirilmek istenmektedir? Ben, bir akademisyen olduğum kadar, bir yazar olarak da ifademi seçme özgürlüğüne sahip değil miyim? Dahası, yazım sırasında tercih edilen kimi ifadeler, anlatım gücünü artırmaya yönelik olamaz mı? Örneğin hakemin, “benzerlik vardır” ifademi “benzerlik bulunmaktadır” şeklinde değiştirmekteki amacı nedir? “bugün olduğu gibi” ifadem, “günümüzde” şeklinde değiştirildiğinde makalem daha mı aydınlatıcı ya da bilimsel olacaktır?

Tercih edilen üslup veya seçilen ifadeler / kelimeler, yalnızca kişisel tarz meselesi de değildir; örneğin ben, “teskin etmeye çalıştığı sezilir” yazmışsam, hakemin de -tıpkı okuyucular gibi- bunu neden tercih ettiğimi anlaması ve de “teskin etmeye çalışmaktadır” gibi bir son derece hatalı bir müdahaleye gitmemesi gerekirdi. Zira bundan yüz on yıl evvel yapılmış bir resim / tasarımdaki kadın figürünün beden hareketi hakkında fikir beyan ederken kesin yargıda bulunmak -hakemi bilemiyorum ama- benim için imkânsızdır ve bu tür durumlarda bilimsel bir kesinlik varmış gibi tavır takınmak esasen akademisyenliğe de aykırıdır.

Ayrıca, bu yazım üslubunu kabul etmeyen bir akademinin, aynı yazım dilini kullanarak bana (benim gibi başkalarına da) alıntı yapma fırsatı vermiş yazar / sanatçı / fikir adamı ve akademisyenleri kaynakça kısmında görmekten rahatsız olmamaları da şaşırtıcı değil mi?

Yazım üslubundaki bu baskılama, akademisyenin özgün fikirler öne sürmesini küçük görmeye kadar uzanıyor ve dikkat ederseniz salt alıntılara yaslanmış makaleler her geçen gün artıyor. Hepsini bir yana, daha pek çok örneğini verebileceğim böylesine katı bir tutumun, akademisyeni, işi yalnızca bilgi kopyalamak olan bir araca dönüştürdüğünün farkına varılmalı, diye düşünüyorum. Vasıf Kortun’un ifadesiyle; “teoriye kanıt süsü vermeyi yeğleyen, isim serpiştirmeci” akademisyenlerden olmak istemediğimi belirtmeliyim.

Sayın editör;

Kısaca özetlemeye çalıştığım düşüncelerimi, daha anlaşılır ve etkili olmaları için maddeler halinde sıralamak ve uygun görülürse bir manifesto niteliğinde sizlere sunmak isterim. Yayınlayacak olursanız, daha pek çok meslektaşımın hislerine tercüman olduğumu fark edeceksiniz.

Saygılarımla;
Zafer Kalfa, Doçent

Birinci Bahis

1. Akademik makalenin bilimsel olma zorunluluğu yoktur;

Bu, bilim ve akademi kavramlarının muhtevalarına henüz vakıf olunamadığının ispatıdır.

2. Bilimsellik deneye ve kanıta, akademi ise muhakemeye mecburdur;

Bilimsel olabilmek için akademik olmaya gerek vardır ama akademik olmak için bilimsellik zorunlu değildir.

3. Akademi yalnızca nesnel bilgi veya deneyden değil ama ayrıca ve ziyadesiyle felsefi, tinsel, teolojik ve politik ilke, olgu ve hadiselerden beslenen bir kurum / âlemdir;

Akademi, NASA değildir!

4. İddia edildiği gibi; bilimsellik ile atıf (alıntılama) arasında doğrudan ya da dolaylı bir ilişki de yoktur;

Yağmur hakkındaki düşüncelerim bir başkasının yağmur hakkındaki düşünceleri ile örtüştüğünde buna bilimsellik denemez; fikir özdeşliği denir.

5. Bilimsellik, nesnel ölçütler ile ispat edilebilme ilkesine yaslanır ve her alıntılama bir ispat saymak, her fikri ucu ispata çıkan bir nesnel deney konusu haline getirmeyi zorunlu kılar ki bu da diyalektiğin inkârıdır;

Kandinsky'nin soyut sanat kuramını, Newton mekaniğine atıfta bulunarak açıklayamazsınız. Tersine de mümkün değildir.

6. Atıf, yazar gibi düşünen başkalarının da olduğunu gösterir ama yazarın haklı olup olmadığı halâ müphemdir;

Kuram bir kanıt değildir. Atıf da bilim değildir!

7. Bu durumda atıf ile bilimsellik arasında bağ kurmanın ve makalenin ancak atıf bolluğu ile bilimsel olabileceğini dayatmanın zaten bilimsel bir tavır olmadığı da açıktır;

Bilimsel olmayan bir şey, bilimselliğin şartı yapılamaz.

8. Hele de sanat sahasında /akademisinde nesnel kanıtlanabilirlik, sanatın ontolojisine aykırıdır;

Sanat, deney değildir!

9. İçinde atıflara çokça yer verilmiş olmasının, bir metne bilimsellik kazandırdığını öne sürmek, taraftar sayısı fazla olan takımın şampiyon olacağını iddia etmek gibidir;

Atıf ve bilimsel dil, ağırbaşlı görünebilmek için dört elle sarıldığımız bir kozdan ibaret olmamalı.

10. Ne ki atıf, bilimsel değil akademik olabilmenin; metni, bir fıkra ya da köşe yazısından daha iddialı ve savunulabilir hale getirmenin koşuludur;

Ve fakat tek koşul değildir.

İkinci Bahis

11. Akademik metinde yazım dili, yazarın özgünlüğünü baskılayacak bir kalıba indirgenemez;

Şayet ikna edici belgeler sunabilmiş ya da başka vasıtalar ile somut bilgi sağlayabilmişse akademisyenin, kelime ve ifade seçme özgürlüğünden alıkonulması için bir neden yoktur.

12. Akademik metnin belirli kalıplarının olması, akademisyenlerin de belirli kalıpları olacağı anlamına gelmez;

Bir yazar olarak akademisyen, o kalıplar dâhilinde de olsa kendi ayrıcalığını koruyabilmek istiyorsa bu tavır hakemin müdahale alanını aşan bir husus olarak kabul edilmelidir.

13. Zaman kiplerine indirgenmiş bir makalenin, bu kıskaçtan sıyrılabilmiş herhangi bir makaleden daha verimli olduğunu gösteren bir delil yoktur ve fakat tersini gösteren pek çok örnek mevcuttur;

John Berger, herhangi bir akademisyenden daha fazla okunuyorsa bunun nedeni popülerliği değil ama yazım üslubundaki özgünlüğüdür.

14. Bilgi, akademinin tekelinde olamayacağı gibi bilgiyi sunma biçimlerine has bir doktrin de yoktur, olamaz;

Böylesi bir tutum, bilginin yayılması önünde engeldir ve akademinin görevine de terstir.

15. Tek veya esas koşul haline getirilmiş atf gibi dayatılmış bir yazım dili de akademisyenleri taklide ve kimliksizliğe sürükler;

Akademi, kimliksizliğin unvana dönüştüğü bir saha olamaz!

16. Yer, tarih ve özne gibi yoruma kapalı veriler hakkında belge (gazete sayfası, mektup, fotoğraf, el yazısı vb.) sunabilmek akademik bir metnin bilimsellik engelini aşması için şarttır. Öte yandan, bu sırada hangi kelime ya da ifadelerin tercih edileceğine akademisyenin kendisi karar verir ve aksini iddia etmek, akademisyenin bir kişiliği olamayacağını varsaymakla eş değerdir;

Kişiliksizlik, akademisyenlik için bir ön koşul haline getirilmemelidir.

19. Şayet bilimsel (ispatlanabilir) olunacaksa da bunun yolu -dır, -dir, -miştir, -miştir kiplerinden örülü bayağı bir dil kullanmak olmamalıdır. Bilimselliği metin içi alıntılara bağlamak gibi yazı diline / üslubuna indirgemek de akademik bir gerekçe olarak sunulamaz;

Ciddi bir fikir savunmak için ciddi bir dil kullanmaya gerek yoktur. Hiçbir gitar, onu çalan olmadıkça kendi kendine müzik yapamaz.

20. Özgün ve şaşırtıcı metinler okumanın her geçen gün daha da zorlaştığı akademik dünyanın, yorumlanamamış atf yığınlarından ibaret bir mezarlığa dönüşmesi istenmiyorsa akademisyeni bilgi kopyalamaya zorlayan dil ve üslup dayatmasının önüne geçilmelidir;

Akademi, okuyucuyu yeni okumalara teşvik etme özelliğini hızla yitirmektedir ve hakemleri endişelendirmesi gereken durum budur.